

Boek

De hygiënisten
Artsen, staat & volksgezondheid in
Nederland 1840-1890

E.S. Houwaart
Proefschrift Rijksuniversiteit
Limburg 1991
Historische Uitgeverij Groningen
ISBN 90 6554 151 9

In de tweede helft van de negentiende eeuw heeft een groep geneeskundigen een centrale rol gespeeld bij de totstandkoming van de nationale en de stedelijke zorg voor de volksgezondheid. In *De hygiënisten. Artsen, staat en volksgezondheid in Nederland :1840-1890* beschrijft de auteur gedetailleerd en overzichtelijk het ontstaan en de ontwikkeling van de hygiënische hervormingsbeweging. De geneeskundige hervorming richtte zich op de verbetering van de openbare hygiëne, de volksgezondheid en het milieu. Daarbij luidde het principe van de hygiënisten: geneeskundige hulp van gelijke kwaliteit voor iedereen.

De auteur plaatst de medische hervormingen zorgvuldig in het licht van de sociale veranderingen in Nederland na de cholera-epidemieën en de politieke omwenteling in 1848. In de tweede helft van de negentiende eeuw heeft de Nederlandse samenleving onder leiding van Thorbecke en de liberalen een definitieve staatkundige verandering ondergaan. Ook de geneeskundige veranderingen die toen tot stand zijn gebracht - de geneeskundige wetten van 1865, het Geneeskundig

Staatstoezicht - zijn tot op heden van invloed op het denken over de volksgezondheid en het milieu.

Deze studie laat zien op welke wijze de hygiënisten de statistiek en de statistische onderzoeksmethoden toepasten om het verband tussen ziekte en sociale verschillen aan te tonen. En vooral ook hoe de geneeskundigen de wetenschappelijke resultaten gebruikten voor concrete adviezen voor de verbetering van de maatschappelijke gezondheidstoestand, zowel in de nationale als in de gemeentelijke politiek.